

Crna Gora
Ministarstvo za ljudska i
manjinska prava

Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 130,

81000 Podgorica, Crna Gora

tel: +382 20 234 193

fax: +382 20 234 198
www.minmanj.gov.me

Broj

21.04.2020. godine

Izveštaj o sprovedenim javnim konsultacijama o Nacrtu sektorske analize u oblasti rodne ravnopravnosti za 2021. godinu

Shodno članu 79 Zakona o državnoj upravi i člana 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija u vezi člana 32a Zakona o nevladinim organizacijama, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je dana 3. aprila 2020. godine objavilo Javni poziv za konsultovanje sa zainteresovanim nevladinim organizacijama koje se bave rodnom ravnopravnošću u cilju sačinjavanja Sektorske analize za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u navedenoj oblasti. Konsultacije su realizovane u periodu od petnaest dana (počev od 3. aprila do 18. aprila 2020. godine) u okviru kojih je nevladina organizacija Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (u nastavku UMHCG) dostavila svoje komentare i sugestije.

Komentari i sugestije UMHCG:

„UMHCG pozdravlja izradu kvalitetnog i sveobuhvatnog Nacrta sektorske analize za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz Budžeta Crne Gore u 2021. godini, objavljenog na sajtu Ministarstva za ljudska i manjinska prava 3. aprila 2020. godine.

U vezi s predloženim Nacrtom sektorske analize, dajemo sljedeće komentare:

1) U tački 2.1. Opis problema, neophodno je napraviti osvrt na položaj žena iz manjinskih grupa, s posebnim fokusom na položaj žena s invaliditetom, imajući u vidu zaključna razmatranja CEDAW i Komiteta UN za prava osoba s invaliditetom, u kojima se prepoznaje intersekcijaska i višestruka diskriminacija žena s invaliditetom i predlažu mjere za sprečavanje diskriminacije i uključivanje pitanja žena s invaliditetom u politike u oblasti rodne ravnopravnosti.

U ukupnoj ženskoj populaciji, žene koje imaju druge druge lične karakteristike podložne diskriminaciji, kao što su invaliditet, rodni identitet i seksualna orijentacija, pripadnost manjinskoj nacionalnoj, odnosno etničkoj grupi i sl, naročito su ugrožene.

U svim domenima koji su obuhvaćeni Indeksom rodne ravnopravnosti za Crnu Goru, žene s invaliditetom izložene su dodatnom riziku od diskriminacije (rad, novac, znanje, vrijeme, moć i zdravlje), kako u odnosu na muškarce (s invaliditetom i bez invaliditeta), tako i u odnosu na ostale žene.

Dodatno, u analizi problema u oblasti nasilja, potrebno je opisati i problem nasilja nad ženama s invaliditetom, kako fizičkog, tako i psihičkog, ekonomskog i drugih oblika nasilja, koje žene s invaliditetom nijesu edukovane da prepoznaju, adekvatno reaguju na njega, ili ga, s obzirom na opšti stav društva prema invaliditetu, ne prijavljuju jer često zavise od nasilnika usljed nedostatka servisa podrške ili zbog poimanja nasilja kao “prirodne kazne za svoj invaliditet”.

Takođe, imajući u vidu da se među dokumentima na kojima je Sektorska analiza bazirana navode Zaključni stavovi i preporuke CEDAW, potrebno je u sami tekst Analize uključiti one preporuke koje se odnose na žene s invaliditetom, odnosno paragraf 40. i 41. ovih preporuka, u kojima se navodi:

“40. Komitet je zabrinut da su žene sa invaliditetom izložene visokom nivou diskriminacije u državi članici. On naročito konstatuje:

(a) nedovoljno razmatranje specifičnih potreba žena i djevojaka sa invaliditetom u zakonima i politikama za promovisanje rodne ravnopravnosti, kao i u zakonima i politikama za lica sa invaliditetom, kao što je Strategija za integraciju lica sa invaliditetom 2016 - 2020;

(b) da su žene sa invaliditetom često lišene pristupa seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, kao i roditeljstva i može se desiti da njihova djeca budu oduzeta od njih; i

(c) nesrazmjerno visok rizik siromaštva među ženama sa invaliditetom usljed njihove veoma niske stope zaposlenosti, jer njihove zarade i/ili naknade koje primaju često dijele ili ih u potpunosti koriste njihove porodice.

41. Komitet preporučuje državi članici da:

(a) obezbijedi da se specifične potrebe žena i djevojaka sa invaliditetom sistematski uzimaju u obzir, npr. kroz procjenu uticaja, u formulisanju i primjeni zakona i politika za promovisanje rodne ravnopravnosti i onih za lica sa invaliditetom;

(b) u skladu sa Akcionim programom sa Međunarodne konferencije o populaciji i razvoju i Pekinškoj akcionoj platformi i dokumentima koja su proizašla sa konferencija za njihov ponovni pregled, osigura da žene sa invaliditetom imaju pravo da biraju broj svoje djece i razmak između njih, kao i pravo da imaju kontrolu i da slobodno i odgovorno odlučuju o pitanjima vezanim za svoju seksualnost, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje, bez prisile, diskriminacije i nasilja;

(c) osigura da se djeca ne odvede od svoje majke zbog invaliditeta majke i da, ako je potrebno, servisi u zajednici pomažu majci u podizanju djece; i

(d) podigne svijest o važnosti ekonomske nezavisnosti za žene sa invaliditetom, uspostavi odgovarajuće procedure koje omogućavaju ženama sa invaliditetom da zahtijevaju svoje zarade i/ili naknade u slučaju da im one budu oduzete od strane članova porodice, i osiguraju da se naknade direktno daju ženama sa invaliditetom, a ne članovima njihovih porodica.”

2) U stavci 3.1, među predložene aktivnosti uvrstiti aktivnosti koje će se odnositi na kampanje za podizanje svijesti o sprečavanju diskriminacije žena i djevojčica s invaliditetom, obuke za žene i djevojčice s invaliditetom o prepoznavanju nasilja i

diskriminacije i adekvatnoj reakciji i mehanizmima zaštite, obuke donosilaca odluka na nacionalnom i lokalnom nivou o pravima žena i djevojčica s invaliditetom, kao i izradu publikacija i edukativnog materijala o svim oblicima nasilja nad ženama i načinima suzbijanja rodno zasnovanog nasilja i u pristupačnim formatima za žene s invaliditetom.

Smatramo da će predložene izmjene doprinijeti adekvatnijem planiranju aktivnosti projekata i programa koji su usmjereni na sprečavanje rodno zasnovane diskriminacije svih žena, a posebno onih koje su izložene intersekcijskoj i višestrukoj diskriminaciji“.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je razmotrilo pristigle komentare i sugestije i sačinilo sledeći

O d g o v o r

-Sugestija koja se odnosi na tačku 2.1 **prihvaćena je i ugrađena** u Opis problema Nacrta sektorske analize za oblast rodna ravnopravnosti, polazeći od činjenice da su žene sa invaliditetom izložene višestrukoj diskriminaciji, te da politike u oblasti rodne ravnopravnosti moraju sadržati i mjere za sprečavanje diskriminacije ove ranjive grupe.

-Ministarstvo za ljudska i manjinska prava se zahvaljuje NVO UMHCG što je u svojim komentarima na Nacrt sektorske analize ukazala na važnost preporuka iz dokumenta Zaključni stavovi i preporuke CEDAW usvojenog od strane CEDAW Komiteta na svojoj šezdeset sedmoj sjednici (od 3. do 21. jula 2017. godine). Dijelimo stav da su ove preporuke ključne za unapređenje ljudskih prava žena. U septembru 2017, nakon dobijanja ovog dokumenta, isti je prosljeđen svim relevantnim institucijama u čijoj je nadležnosti direktno sprovođenje ovih mjera i koje su u obavezi da sprovode preporuke u narednom četvogodišnjem periodu, odnosno do jula 2021. godine kada smo u obavezi da pripremimo izvještaj o njihovoj realizaciji.

Ostvarivanje specifičnih potreba žena i djevojaka sa invaliditetom se rješava kroz strateške politike koje u fokusu imaju za cilj unaprijeđenje položaja lica sa invaliditetom u različitim oblastima (oblast zaštite od diskriminacije i promocije jednakosti, oblast obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, saobraćaja, socijalne i dječije zaštite,...).

Zakon o rodnoj ravnopravnosti („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 046/07 od 31.07.2007, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 035/15 od 07.07.2015)u članu 3. je definisao da su državni organi, organi državne uprave i lokalne samouprave, javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici/ce dužni da, radi postizanja rodne ravnopravnosti, u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka, kao i preduzimanja aktivnosti iz svoje nadležnosti ocjenjuju i vrednuju uticaj tih odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca.

Dakle, polazeći od činjenice da rodna ravnopravnost podrazumijeva horizontalni pristup u kreiranju i ostvarivanju rodnih politika kroz sve oblasti života, cijenimo da je realizacija preporuka koje su navedene u komentarima UMHCG u nadležnosti svih relevantnih aktera koji kreiraju i sprovode politike jednakih mogućnosti u različitim oblastima društvenog života. S tim u vezi, očekujemo da nadležna ministarstva prilikom

sačinjavanja sektorskih analiza za svoje prioritetne oblasti uključuju i preporuke CEDAW komiteta.

Na kraju naglašavamo da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u predloženom Nacrtu sektorske analize za oblast rodna ravnopravnost za 2021. godinu, uključilo i žene i djevojke sa invaliditetom, jer cijenimo da projekti i programi nevladinih organizacija u oblasti rodne ravnopravnosti treba da doprinesu ostvarivanju svih naših zajedničkih ciljeva kojima se želi unaprijediti položaj svih žena u Crnoj Gori, samim tim i žena i djevojaka sa invaliditetom.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava